

Bloedlijn

Meer lezen van Simone van der Vlugt?

Zie p. 447

Meld je aan voor onze nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van
de nieuwste boeken van Ambo|Anthos uitgevers via
www.amboanthos.nl/nieuwsbrief.

Simone van der Vlugt

Bloedlijn

Ambo|Anthos
Amsterdam

ISBN 978 90 263 5637 7

© 2024 Simone van der Vlugt

Omslagontwerp Margo Togni

Foto auteur © Wim van der Vlugt

Verspreiding voor België:

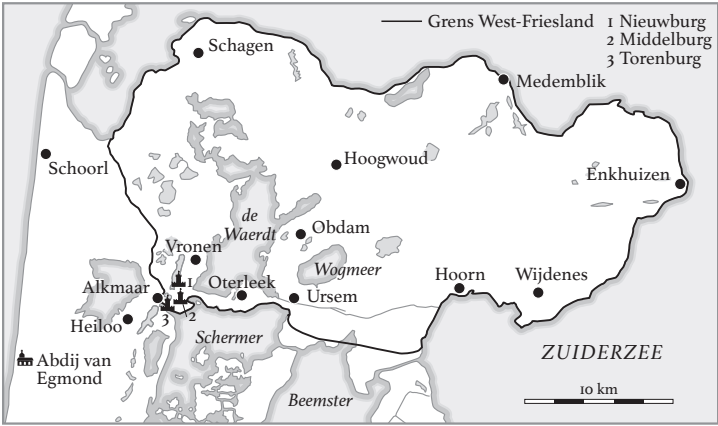
Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

Orloghe scuert alle wet, die tlant mach winnen, sijn is tland.

(Oorlog gaat alle wetten te boven, hij die het land verovert, heeft het land in bezit.)

- Anoniem, *Rijmkroniek 1* uit de dertiende eeuw

DEEL I

Katelijne

APRIL 1254

De slagen van de noodklok dreunen over het dorp, zwaar en dreigend. Ze overstemmen de gemoedelijke drukte op de markt, en alle handelingen vallen stil. Katelijne zet de mand met uien en wortelen die ze net optilde terug op de planken van de kraam en kijkt naar Oda. Om hen heen houden de mensen even op met praten, dan steekt een druk geroezemoes op.

‘Wat zou er aan de hand zijn?’ vraagt Oda ongerust.

Katelijne laat haar blik over de meent dwalen. De koeien, die net nog rustig stonden te grazen, loeien. Achter de meent ligt de haven, maar niets wijst erop dat daar problemen zijn. Ze draait zich om en kijkt over de zandweg die naar de andere kant van het dorp leidt. Niets te zien.

‘Misschien is er ergens brand.’ Er dringt geen rooklucht tot Katelijne door, maar dat zegt niet veel. Als de brand in het buurtje rond de kerk is ontstaan, duurt het wel even voor de rook hen bereikt.

‘Als het de West-Friezen maar niet zijn,’ zegt Oda.

Meer mensen zijn op die gedachte gekomen, het woord ‘West-Friezen’ gonst langs de kramen.

‘Laten we naar huis gaan.’ Oda draait zich om, maar Katelijne schudt haar hoofd.

‘Thuis worden we niet wijzer. Als er nieuws is zal het hier verkondigd worden.’

Op dat moment slaat een schokgolf over de markt heen. In de verte klinken waarschuwingskreten, steeds dezelfde roep, die snel door anderen wordt overgenomen.

‘De West-Friezen! Te wapen!’

Een felle angst gaat door Katelijne heen. Alkmaar wordt weliswaar beschermd door de rivier de Rekere, maar het is de West-Friezen vaker gelukt om tot in het dorp door te dringen.

‘We moeten weg! Snel!’ Oda kijkt verwilderd om zich heen.

Iedereen vlucht, de meeste mensen rennen de weg op die naar de kerk leidt.

‘Naar de brouwerij. Kom!’ Katelijne trekt Oda aan haar arm mee.

‘Daar komen de West-Friezen juist als eerste! Laten we naar de abdij gaan.’

‘Helemaal naar Egmond? Dat halen we nooit. Ik ga naar de brouwerij.’ Katelijne draait zich om en rent weg, over de open plek waar de markt gehouden wordt, naar de Houttil. Aan het einde van de straat staat haar brouwerij: een houten pand met luiken en een rieten dak.

Haar meesterknecht, Sibrand, staat te midden van een groep buren op straat en luistert naar Hubrecht Voppen, een van de rijkste en machtigste inwoners van het dorp. Hij draagt de mannen om hem heen op om zich te wapenen.

‘We houden de vijand bij de rivier tegen!’ roept Hubrecht. ‘We beschieten ze vanuit de Torenburg. Deze keer komen ze er niet langs.’

‘Waar zijn ze nu?’ vraagt Katelijne buiten adem.

Sibrand draait zich naar haar toe. ‘Bij de Middelburg, een enorm leger. Vanuit het kasteel wordt op ze geschoten, maar ze zijn met te veel. Een marskramer zag ze gaan en is naar Alkmaar gerend om ons te waarschuwen. U moet een schuilplaats zoeken. Ik heb Jenneke en de kinderen met de huifwagen naar de abdij gestuurd. Er komt een enorme meute op ons af, ik weet niet of we de oversteekplaats in de rivier wel kunnen verdedigen.’

Kateljijne kijkt naar de mannen. Het zijn niet bepaald doorgewinterde vechtersbazen, maar hun gezichten staan grimmig. Ze zullen vechten, ze hebben geen keus.

Opnieuw jaagt de angst door haar heen. Moet ze toch snel haar spaargeld pakken en ervandoor gaan? Als de West-Friezen langs de Middelburg kunnen komen, zullen ze met Alkmaar ook geen moeite hebben.

Ze weet hoe het eruitziet als zo’n meute met knuppels, pijlen-bogen, rieken en bijlen op je afkomt. Maar ze weet ook hoe het voelt als je levenswerk vernietigd wordt, en ze vraagt zich af of ze die klap nog een keer te boven kan komen.

Kateljijne dringt door de groep naar Hubrecht Voppen toe en schreeuwt: ‘We moeten ons niet verbergen, maar zo veel mogelijk emmers en bakken met water klaarzetten. Ze zullen onze huizen in brand schieten, en wat dan?’

Hubrecht negeert haar, maar om haar heen wordt geknikt. Een paar vrouwen die op een afstandje staan, stoten elkaar aan. Agete, de vrouw van de bakker, zegt: ‘Ze heeft gelijk. Ik help liever een handje dan dat ik onder een zak meel ga liggen.’

‘Mijn huis is de vorige keer tot de grond toe afgebrand, dat laat ik niet nog een keer gebeuren. Ik ga emmers pakken.’ Brecht, de vroedvrouw, draait zich om en loopt weg.

De mannen negeren hen, praten gewoon door. Katelijijne

heeft geen zin om tijd te verliezen en haast zich de brouwerij in. Oda komt achter haar aan en zegt smekend: ‘Laten we vluchten. Oterleek is ver weg, de West-Friezen zijn er nog lang niet.’

‘Als jij weg wilt, moet je gaan, Oda. Ik begrijp het, echt, maar ik blijf hier. Anders sta ik straks wéér tussen de rokende puinhopen.’

Besluiteloos kijkt Oda om zich heen. ‘Ik ben bang,’ zegt ze dan zacht.

‘Ik ook.’ Katelijne pakt twee emmers. ‘Maar er is één groot verschil met de vorige keer: we hebben meer tijd. We weten dat ze eraan komen, dus we kunnen ons voorbereiden. Maar je moet wel nú beslissen! Wat ga je doen? Ga je naar de abdij of help je me met water halen?’

Oda heeft zichtbaar moeite om haar angst te overwinnen. Desondanks zegt ze met een beverig stemmetje: ‘Ik help wel mee.’

De achterzijde van de brouwerij en het woonhuis, die samen één pand vormen, staan aan de rivier de Rekere, die door het dorp heen stroomt. Vanaf een houten steiger kunnen ze water omhoog takelen. Katelijne en Oda vullen alle emmers die ze hebben en sjouwen ze de trap op, naar de zolder, die de brouwerij en het woonhuis overspant. Er ligt graan te drogen op de vloer, maar ze lopen eroverheen en zetten de emmers bij het venster. Steeds weer gaan ze de wenteltrap op, hijgend en morsend. Algauw zijn de traptreden en de aarden vloer kletsnat. Hun jurken raken doorweekt, de emmers zijn zwaar als lood, maar ze blijven sjouwen. Als de emmers gevuld zijn, halen ze alle ketels en kookpotten van de muurplanken en vullen die ook.

‘Wat als er beneden brand uitbreekt? Dan staat alles boven,’ zegt Oda.

‘Het rieten dak is het grootste gevaar. Daar belanden de pijlen.’ Katelijne is alweer op weg naar zolder, maar halverwege staat ze stil. Ergens in de verte klinkt aanzwellend rumoer.

‘Ze zijn er! O Heer in de hemel, bescherm ons!’ roept Oda geschrokken.

Ze rennen de trap op. Op zolder aangekomen opent Katelijne het luik en ze klimt naar buiten.

Het rieten dak begint vrij plat, waardoor ze er gemakkelijk op kan stappen. Op het riet zitten latten, maar het is evengoed lastig om via het hellende stuk naar boven te klimmen. Lastig en gevaarlijk. Ze heeft beide handen nodig om houvast te vinden. Hoe moet ze in hemelsnaam die emmers water naar de nok krijgen? Ze zal ze met één hand moeten dragen, maar dan kan ze nooit het hele dak blussen. Gelukkig heeft het afgelopen nacht geregend en is het riet nog vochtig.

Katelijne klautert tot het hoogste punt en kijkt naar de Rekerre, die door de velden meandert. Aan de overkant, bij de oversteekplaats in de rivier, staan de buitenmuren van kasteel Torenburg, dat nog in aanbouw is en niet bemand wordt door wachters. Vanuit het dorp komen gewapende jongens en mannen aanrennen die op de bouwsteigers klimmen en daar positie innemen.

De zon schijnt in Katelijnes gezicht. Ze plaatst haar hand boven haar ogen en tuurt in de verte. Het is een heldere dag en ze kan de torens van de Middelburg zien. En dat niet alleen.

Haar adem stokt in haar keel. Achter het kasteel ligt een weids meer, onderbroken door een reeks eilandjes met doorwaadbare plekken waarover je Alkmaar kunt bereiken. Normaal gesproken wordt die route alleen door boeren en handelaren gebruikt, maar nu komt een enorme horde aanzetten.

Kateljne voelt haar mond droog worden. Haar hart hamert fel in haar borst. Ze lijkt wel gek dat ze hier nog is! Wat bezielt haar? Oda had gelijk, ze hadden moeten vluchten.

Ze draait zich half om en kijkt naar de andere kant van het dorp, waar groepjes Alkmaarders dwars door de velden in de richting van Heiloo en Egmond rennen. Dat had zij ook moeten doen. Ze had tijd genoeg om haar spaargeld op te graven en ervandoor te gaan. Als de brouwerij in de as was gelegd, zou ze hem opnieuw opgebouwd hebben, net zoals de vorige keer. Maar het is nu te laat, ze kan alleen nog bidden. Bidden en blussen.

Ze denkt aan Gijsbert en voelt zijn aanwezigheid zo sterk dat het is alsof hij ergens achter haar staat. Ze kijkt om en schrikt hevig als ze een gedaante ziet. Het is Oda, die het dak op geklommen is.

‘O hemel,’ fluistert Oda, terwijl ze in de verte kijkt.

De voorhoede van het West-Friese leger heeft de Rekere bereikt. Vanaf de bouwsteigers rond de Torenburg beschieten de Alkmaarders de West-Friezen met pijlen.

De verdediging vanuit die hoek komt als een verrassing voor de West-Friezen, maar toch slagen de meesten erin om de oever van de rivier te bereiken. Ze rennen het water in, negeren de pijlen die hun om de oren vliegen, en klimmen aan de overkant aan land. Schreeuwend stormen de West-Friezen op het dorp af. Ze worden opgevangen door een enorme groep Alkmaarse mannen en jongens, die in een brede linie staan opgesteld, en dan barst een verschrikkelijk gevecht los.

Koud van ontzetting kijkt Katelijne toe. Ze kent bijna al die jongens en mannen. Ze ziet hoe ze zich verweren, hoe ze hun uiterste best doen om het dorp en alles wat hun lief is te beschermen. Ze slaat een kruis en bidt voor hun leven, voor haar eigen leven.

Intussen stelt een deel van de West-Friezen zich in linie op met bogen en brandende pijlen. Ze lijken ver weg, maar Katelijne weet dat de brouwerij binnen schootsafstand ligt.

‘Het gaat beginnen,’ zegt ze hees.

Oda klautert terug naar het venster en klimt naar binnen. Katelijne volgt haar tot de rand van het dak en neemt de eerste emmer water van haar aan.

Overall om hen heen worden voorbereidingen getroffen. Waarschuwingen vliegen van dak naar dak, gaan razendsnel door het dorp. Iedereen zet zich schrap, klaar om te redden wat er te redden valt.

De West-Friese boogschutters leggen aan en de eerste brandende pijlen zoeven weg. Met doffe klappen slaan de punten in de houten wanden en op de daken. Vonken waaïen er als een lichtgevende regen achteraan en verspreiden zich over de strooien dakbedekkingen. Nog meer pijlen. Ze belanden in hooibergen en op mesthopen, vallen in moestuinen, op houtwallen en kippenhokken. Ze raken vrouwen en kinderen die klaarstaan met vaten water om beginnende brandjes te blussen. De eerste strooien daken vatten vlam, er klinken waarschuwingen, emmers water worden naar boven gesjouwd.

En dan breekt de hel los. Tientallen vuurpijlen vliegen Katelijne links en rechts voorbij. Op het afgeplatte deel van het dak is ze gelukkig redelijk veilig, de pijlen belanden op het schuine stuk en blijven in het riet staan.

‘Water! Water!’ gilt ze naar Oda, terwijl ze de emmer die al klaarstond verdeelt over verschillende plekken.

Oda reikt haar een nieuwe emmer aan, een deel van de inhoud gutst over de rand. De rest gooit Katelijne over de brandende pijlen heen, en ze draait zich snel om om de volgende emmer aan te pakken.

Het lijkt zinloos, het dak is te groot en te schuin, waardoor ze het water er van een afstand overheen moet gooien. Het stro vat niet snel vlam, maar ze wordt moe, de emmers en kookpotten die Oda haar aanreikt zijn zwaar en het kost veel kracht om ze met één hand naar de juiste plekken te brengen. Ze kruipt terug naar de rand van het dak om weer een emmer te halen, maar Oda staat niet meer op haar plek. Waarschijnlijk is ze naar beneden gerend om de emmers te vullen.

Intussen blijven er hier en daar pijlen in het dak neerslaan, en Katelijne heeft geen andere keus dan ze met haar hoofdkleed te doven. De nog droge stukken stof van haar jurk vatten vlam, ze slaat de vlammen met blote handen uit.

Het wordt wat rustiger, en ze kijkt hoopvol op. De lucht is weer leeg en blauw. Ze komt overeind en strijkt een pluk haar uit haar gezicht. Net als ze denkt dat de aanval voorbij is, klinkt er een akelig fluitend geluid en komt het volgende salvo eraan. Donkere strepen met felverlichte punten razen door de lucht, vervolgens klinkt van alle kanten het geluid van de inslagen.

Oda schreeuwt dat ze weer water heeft. In het wilde weg gooit Katelijne de inhoud van de ene emmer na de andere in het rond. Maar het is niet genoeg, en er is geen tijd om de emmers bij te vullen. Oda klimt door het venster naar buiten, doet haar hoofdkleed af en begint de brandjes uit te slaan.

Katelijne weet niet of ze hijgt of huilt, waarschijnlijk beide. Er drukt iets loodzwaars op haar borst. Diep weggestopte herinneringen komen naar boven, met een kracht en een helderheid die haar de adem benemen. De West-Fries die haar tegen de grond drukt, de twee anderen die haar beurtelings met geweld nemen. Gijsberts gezicht. Zijn geschreeuw, als van een gewond dier, terwijl hij bij haar probeert te komen. Het zwaard

dat flitst, het bloed dat uit zijn keel stroomt.

Haar armen verzuren, ze is drijfnat en een paar keer wankelt ze en kan ze net voorkomen dat ze valt. Haar haren verschroeien, ze ruikt het voor ze het voelt en ze slaat met haar blote hand het vuur uit. Ze probeert bij een brandhaard bij de nok te komen, maar ze glijdt uit op het natte riet, valt naar beneden en smakt op het platte dak neer.

En dan is het voorbij. De pijlenregen stopt.

Zwaar ademend blijft Katelijne liggen. Ze kijkt naar de blauwe hemel boven zich en probeert haar ademhaling onder controle te krijgen. Als er nu nog een salvo komt is het gedaan, ze kán niet meer.

Maar het blijft stil en uiteindelijk komt ze overeind, veegt een sliert haar uit haar warme, rode gezicht, en kijkt naar het gevechtsterrein. Het is bijna niet te geloven, maar de West-Friezen trekken zich terug. Van het ene op het andere moment draaien ze zich om en gaan ze ervandoor. De Alkmaarders achtervolgen ze schreeuwend, maar niet al te ver. Daarvoor valt er nog te veel te redden in het dorp.

Uitgeput zakt Katelijne weer op het dak neer. Haar benen zitten vol schrammen en brandwonden, ze heeft blaren op haar handpalmen, haar hoofdkleed is deels verbrand en haar keel is uitgedroogd, maar haar brouwerij staat er nog en zij leeft.

Oda kruipt naar haar toe. Ze huilt, en Katelijne kan haar tranen ook niet bedwingen. Ze slaan hun armen om elkaar heen en blijven lange tijd zo zitten.

Een ramp is afgewend, maar de schade is enorm. Als de Alkmaarders zeker weten dat het weer veilig is, komen ze van de daken af en kruipen ze uit hun schuilplaatsen. Er is geen tijd om te jammeren, de dorpelingen vormen meteen rijen naar de Rekere en geven emmers water aan elkaar door om de vuurhaarden te blussen. Overal branden huizen, de vlammen springen gemakkelijk over op de houten gevels en strooien dakbedekkingen. Veel woningen zijn al tot de grond toe afgebrand. De bewoners staan de schade op te nemen of sjouwen met spullen die ze ternauwernood konden redden. Over het hele dorp hangt een zware brandlucht.

Oda is weggerend om haar familie te helpen, Katelijne blijft in de brouwerij om Sibrand te verzorgen. Hij is onder het bloed teruggekeerd van het gevecht, maar hij heeft geen levensbedreigende verwondingen opgelopen.

‘De West-Friezen waren er erger aan toe,’ zegt hij als Katelijne hem verbindt. Bezorgd kijkt hij naar haar handen. ‘Brandwonden. Die moeten ook behandeld worden.’

‘Straks. Bloedingen zijn erger.’ Katelijne bekijkt haar verpleegkundig werk en knikt ten teken dat ze klaar is.